

V porovnání se situací v Praze a Brně a zejména z pohledu skupin obyvatel ohrožených v přístupu k adekvátnímu bydlení se bytová politika uplatňovaná v Ostravě jeví jako nekoncepční s četnými nedostatky. Podpora mladých rodin při získávání bydlení (startovací byty) zcela chybí, město nemá jednotnou strategii bytové politiky na centrální úrovni, neexistuje registr uvolněných obecních bytů, obecně závazný právní předpis o způsobu pronajímání uvolněných obecních bytů. Velmi nedostatečná je rovněž spolupráce mezi provozovateli azylových domů a jednotlivými městskými částmi, ubytovací kapacity zařízení pro lidi v bytové nouzi jsou nedostatečné.

Závěr

S využitím dostupných datových souborů bylo prokázáno, že domácnosti důchodců, mladí lidé, osamělí rodiče, domácnosti s jedním ekonomicko-aktivním členem a domácnosti nezaměstnaných skutečně představují hlavní skupiny ohrožené nedostatečným přístupem k přiměřenému bydlení. Ačkoliv se ve většině případů jedná o bydlící domácnosti (jinak by ani nemohly být podchyceny současnou statistikou), představují velkou skupinu adresátů, jimž by měla být směřována účinná pomoc vedoucí ke zvýšení zejména finanční dostupnosti bydlení. Mimoto se ukázalo, že domácnosti důchodců žijí často v bytech, které mohou být z hlediska současných standardů bydlení považovány za nevyhovující z důvodu chybějícího nebo sdíleného základního příslušenství (vlastní kuchyně, koupelna, splachovací toaleta, tekoucí teplá voda, centrální vytápění). Lze si představit, že s cílem napomoci zlepšit standard bydlení takových domácností budou navrženy účinné nástroje kombinující objektivě orientovanou podporu s podporou konkrétních skupin obyvatel.

Mladí lidé i domácnosti seniorů častěji zmiňují problémy související se stavem okolního prostředí, v němž žijí, než problémy se stavem domu/bytu v němž bydlí. Domácnosti důchodců jsou v porovnání s mladými lidmi obecně spokojenější v obou oblastech (se stavem domu/bytu i okolního prostředí), hlavní problémy uváděné oběma skupinami se však diametrálně liší. Pro domácnosti důchodců je nejfrekventovanějším problémem špatný technický stav domu/bytu, v němž žijí, zatímco pro mladé lidi je to zejména nedostatečná velikost obývaného domu či bytu. I problémy týkající se okolního prostředí vnímají obě skupiny odlišně – mladí lidé nejčastěji vyjadřovali nespo-

kojenost s nedostatkem parkovacích ploch, zatímco domácnosti důchodců s hlukem pronikajícím do jejich obydlí z ulice.

Při hodnocení otázky jak, velkou finanční zátěž představují pro domácnost náklady na bydlení, se ukázalo, že domácnosti důchodců v porovnání s ostatními sociálními skupinami překvapivě nehodnotí zátěž představovanou náklady na bydlení tak negativně, jak by bylo možno očekávat. Jednoznačně se prokázalo, že se zvyšujícím se věkem přednosty domácnosti klesá četnost domácností, pro něž jsou náklady na bydlení velkou zátěží. Mezi domácnostmi s předností vyššího věku jsou také v podstatně menší míře zastoupeny domácnosti, které nebyly schopny včas uhradit závazky spojené s užíváním domu/bytu, v němž žijí. Příčinou však může v tomto případě být jak neochota přiznat dluhy, tak lepší platební morálka lidí vyššího věku.

Z popisu bytových politik uplatňovaných ve vztahu ke skupinám obyvatel ohrožených nedostatečným přístupem k bydlení na lokální úrovni tří vybraných měst – Prahy, Brna a Ostravy vyplynulo, že významnou část služeb poskytovaných lidem bez přístřeší nebo lidem, kteří nejsou schopni zajistit si z nejrůznějších důvodů bydlení vlastními silami, zajišťují neziskové organizace, občanská sdružení, církevní nadace a charity. Vzhledem ke skutečnosti, že příspěvky ze státního a místních rozpočtů tvoří hlavní zdroj financování těchto organizací, pro úspěšný rozvoj jejich dalších aktivit je stabilní přísun prostředků z těchto zdrojů nezbytnou podmínkou. Rozumná míra centralizace, stanovení dlouhodobé závazné strategie rozvoje bydlení města a intenzivní spolupráce mezi městskými částmi a pracovníky azylových zařízení se ukázaly být hlavními faktory efektivně fungující bytové politiky, která je uplatňována v Brně. Dobrý příklad projektu zaměřeného na integraci národnostních menšin do společnosti představuje rovněž program komunitního bydlení vyhlášený brněnským magistrátem.

Literatura:

Generel bydlení města Brna 2002. Bytový odbor MMB. Brno, červen 2002.

Lux M. 2000. *Bydlení seniorů.* Podkladová studie pro Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Lux M. 2002. Housing Affordability: Who are „housing poor“ in the Czech Republic? (pracovní název), bude publikováno v *Housing the Poor in CEE countries*. Budapešť: Local Government Initiative, Open Society Institute.

Obadalová M. 2001. *Přístup k bydlení sociálně ohrožených skupin obyvatel.* Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí.

Obadalová M. 2002. *Homelessness in the Czech Republic – The Price of Freedom.* Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí.

Veselá J. 2003. *Sociální služby poskytované seniorům v domácnostech.* Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí.